

Požar v objektu vroča celica na Inštitutu Jožef Stefan

V objektu vroča celica (OVC), ki je del jedrskega objekta Raziskovalnega reaktorja Triga Mark II na Inštitutu Jožef Stefan, je v nedeljo 17. 10. 2010 prišlo do požara. Dogodek je bil prvi te vrste v Sloveniji. V času nastanka požara v samem objektu OVC ni bilo osebja. Požar, ki je uničil del opreme v prostoru OVC, sta pogasila strokovnjaka IJS, ki sta na IJS prispela po prejemu obvestila o alarmu.

Na inšpekcijskem pregledu je bilo ugotovljeno, da je tedaj potekal v OVC projekt Obdelava in priprava radioaktivnih odpadkov malih povzročiteljev in je do požara prišlo ob sušenju kontaminiranih predmetov, predvsem vlažnih krp in papirja, v sušilniku. Naročnik projekta je bila Agencija za radioaktivne odpadke. Ob požaru je zgorel sušilnik, pleksi steklo digestorija in plastični smetnjak pred njim, poškodovani so bili tudi električna instalacija in dimni detektorji. Del taline z radioaktivnim materialom je odtekel na tla digestorija in jih kontaminiral. Celoten prostor, v katerem je nastal požar, je bil ob požaru popolnoma zadimljen, prav tako tudi nekateri sosednji prostori. Poškodovana je bila tudi ventilacija OVC.

Prostor OVC, kjer je prišlo do požara. (Foto: inšpekcija URSJV)

Obsežna sanacija je potekala do vključno aprila 2011. Pri tem so nastali trije 210 l sodi dolgoživih radioaktivnih odpadkov ter 800 kg drugih odpadkov.

Poročilo o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti za leto 2010, ki je bilo sprejeto na Vladi RS 7. julija 2011, je objavljeno na spletnem naslovu:

http://www.ursjv.gov.si/fileadmin/ujv.gov.si/pageuploads/si/Porocila/LetnaPorocila/2010/URSJV_LP2010.pdf

Požar pri izvajalcu sevalne dejavnosti

Pri izvajalcu sevalne dejavnosti, ki uporablja zaprte vire sevanja ^{60}Co , vgrajene v merilnike sevanja, je 8. 11. 2010, na eni od proizvodnih linij, prišlo do napake pri ohlajanju kroglic glinice v silosu.

Delavci so skozi inšpekcijsko loputo želeli ugotoviti razloge za napako, pri tem pa je ušlo približno $0,1 \text{ m}^3$ izjemno vročih kroglic temperature med 250 in 1000°C . Barva na okoliški opremi se je nemudoma vžgala, kroglice glinice pa so padale tudi po radioaktivnih merilnikih za merjenje nivoja. Celoten dogodek je bil pod nadzorom v približno eni uri.

Vidne poškodbe na barvi vsebnika radioaktivnega merilnika spodnjega nivoja. (Foto: ZVD Zavod za varstvo pri delu d.d.)

Delavci so se odzvali hitro in ustrezno. Po odstranitvi glinice so z ročnim merilnikom preverili nivoje sevanja v okolici virov. O dogodku je bila obveščena odgovorna oseba za varstvo pred sevanji, ki se je s pooblaščenim izvedencem varstva pred sevanji dogovorila za pregled virov sevanja. Viri so bili medtem ustrezno ograjeni, delavci pa se niso zadrževali v bližini silosa.

Pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji je pri pregledu ugotovil, da zaščitni vsebniki ostajajo v dobrem stanju in brezhibno opravljajo svojo funkcijo. Na različnih dostopnih površinah ni bilo odkrite odstranljive kontaminacije, izmerjene hitrosti doz so bile v okviru pričakovanih meja.

Opis dogodka je narejen na osnovi poročila o pregledu vira sevanja, ki ga opravil pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji.

Če najdete vir sevanja neznanega izvora, ali če sumite, da gre za vir sevanja, pokličite dežurnega URSJV: 041 982 713

Intervencije inšpekcije URSJV v letu 2010

Intervencije, povezane z iskanjem virov

V letu 2010 je inšpekcija URSJV nadaljevala s serijo inšpekcij, namenjenih identifikaciji predmetov, ki jih uporabniki ne prepoznajo kot vire sevanj. V Prirodoslovnem muzeju Slovenije je identificirala številne predmete s povišanim dozno poljem, predvsem vzorce mineralov in kamnin na razstavnih površinah, v depojih in delovnih prostorih. Nekateri med njimi so imeli dozno polje na kontaktu nad 40 $\mu\text{Sv/h}$. Ti predmeti so bili s pomočjo pooblaščenega izvedenca odstranjeni iz razstavnih prostorov in z delovnih površin in shranjeni v poseben, s svincem obložen zaboj v kletnih prostorih, kjer ni delovnih mest in je zagotovljeno osnovno varovanje. Tudi v Narodnem muzeju Slovenije so bili identificirani številni predmeti s povišano vsebnostjo ^{238}U in potomcev.

Del okla mastodona s povišano vsebnostjo naravnih radionuklidov. Oznaka 3 na indikatorju pomeni približno šestkratno dozno polje, ki je sicer prisotno na naravnem ozadju. (Foto: inšpekcija URSJV)

Intervencije z viri sevanj v podjetjih

Podjetje iz Ljubljane je obvestilo URSJV o najdbi javljalnikov požara z radioaktivnim virom (JAP) v tovoru odpadnih kovin v Ljubljani. Najvišja kontaktna dozna hitrost je znašala 2,6 $\mu\text{Sv/h}$. Odpadki, in sicer 36 JAP dveh tipov, so bili nato shranjeni v Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov v Brinju.

V skladišču ene od vojašnic v Ljubljani je prišlo do razbitja ampul s tritijem. Pregled prostora je še istega dne opravil pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji, ki je izvedel tudi dekontaminacijo kontaminiranih površin.

Obravnavana je bila tudi predstavitev mobilnega rentgena, ki jo je brez ustreznih dovoljenj izvedlo podjetje iz ZDA.

Intervencije, povezane s prevozom virov iz tujine

Obravnavana sta bila dva prevoza tovora iz BiH, pri katerih je bil podan sum, da se v tovoru nahaja vir sevanja. V prvem primeru je bil v odpadnem železu identificiran ^{226}Ra na lokaciji Luke Koper, v drugem primeru pa je bil na lokaciji zbiralca in predelovalca odpadnih surovin iz Ljubljane, identificiran ^{232}Th v odpadnem aluminiju. Obakrat je bil tovor vrnjen v državo izvora.

Zvišanje upravnih taks

1. 7. 2011 je stopilo v veljavo drugo povišanje upravnih taks.

Po novem znaša upravna taksa (do 31. 12. 2011):

- **21,02 EUR** za vlogo za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti,
- **21,02 EUR** za vlogo za pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja in
- **8,42 EUR** za vlogo za pridobitev potrdila o vpisu vira sevanja v register virov sevanja.

Več o upravnih taksah za posamezne vrste upravnih postopkov najdete na spletni strani URSJV, pod rubriko:

POMOČ STRANKAM → UPRAVNI POSTOPKI.

Intervencije na deponiji Barje v Ljubljani

V letu 2010 je inšpekcija URSJV obravnavala tudi tri alarme, ki jih je prožil portalni monitor podjetja Snaga d.o.o. in so bili povezani z ravnanjem z radioaktivnimi odpadki v bolnišnicah. Ob uporabi radiofarmaceutikov, kot sta na primer ^{131}I in $^{99\text{m}}\text{Tc}$, nastajajo radioaktivni odpadki, predvsem bivalni odpadki. Kot vsi radioaktivni odpadki zahtevajo tudi ti posebne varnostne ukrepe in sicer tako na lokaciji nastanka, kot tudi pri prevozu in odlaganju.

Odpadki so bili ob eni intervenciji zakopani in nato zasuti na lokaciji omenjene deponije, v drugem primeru pa vrnjeni povzročitelju, da pri njem razpadejo. Ob tretji intervenciji je radioizotop že razpadel pod mejo, ki določa, da je potrebno upoštevati posebne varnostne ukrepe.

V sodelovanju z Upravo RS za varstvo pred sevanji je bila najdena sistemska rešitev za take primere.

Portalni monitor na deponiji Barje. (Foto: Inšpekcija URSJV)

Sprejeta novela ZVISJV

15. 7. 2011 je bil v Državnem zboru RS dokončno potrjen in sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (ZVISJV-C). Sprejeta novela predstavlja tretjo in najobširnejšo spremembo zakona od njegovega sprejetja leta 2002. Veljati bo začel petnajsti dni po objavi v Uradnem listu RS.

